„Przekładaniec", numer specjalny, „50!", 50/2025, s. 131–139
doi:10.4467/16891864PC.25.006.21603
www.ejournals.eu/Przekladaniec

BARBARA BIBIK
https://orcid.org/0000-0002-6120-1792
Uniwersytet Mikołaja Kopernika
bb@umk.pl

„SŁOWO WSTĘPNE WYGŁOSIŁ PROF. STEFAN SREBRNY I ON TEŻ DOKONAŁ SKRÓTÓW W TEKŚCIE". O WSPÓŁPRACY STEFANA SREBRNEGO Z POLSKIM RADIEM W WILNIE

Abstract

"Opening Comment and Adaptation was Made by Professor Srebrny". About the Stefan Srebrny's Collaboration with the Polish Radio in Vilnius

Stefan Srebrny was one of the most prominent Polish classicists in the 20th century. Not only was he an outstanding academic, but he was also a reknown translator and stage director of the time. In the University Library of Nicolaus Copernicus University in Toruń there are manuscripts by Stefan Srebrny which prove that his activity was broader than generally assumed. In this paper I will shed more light on his collaboration with the Polish Radio in Vilnius.

Keywords: Stefan Srebrny, radio, Vilnius, radio play

Słowa kluczowe: Stefan Srebrny, radio, Wilno, słuchowisko

Wśród materiałów zachowanych w spuściźnie Stefana Srebrnego (1890–1962), przechowywanej w Zbiorach Specjalnych Biblioteki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, znajdują się rękopisy (Munday 2014) poświadczające współpracę profesora z Polskim Radiem w Wilnie w 20-leciu międzywojennym. Stefan Srebrny był wówczas profesorem Uniwersytetu Stefana

Batorego, tłumaczem i znawcą teatru antycznego, cenionym tak w środowisku naukowym, jak i teatralnym.

1 lutego 1925 roku został nadany pierwszy, próbny, program radiowy ze stacji przedsiębiorstwa Polskie Towarzystwo Radiotechniczne w Warszawie. Data ta uchodzi za początek polskiej radiofonii. Regularne nadawanie programów Polskie Radio rozpoczęło 18 kwietnia 1926 roku. W 20-leciu międzywojennym rola radia była nie do przecenienia, stało się ono jedną z ważniejszych instytucji. Przyciągało wielkie umysły i talenty, audycje były na wysokim poziomie[1].

Oddział w Wilnie rozpoczął działalność 15 stycznia 1928 roku. Rozgłośnia słynęła ze słuchowisk i audycji popularyzujących naukę oraz programów rozrywkowych[2]. Nie wiemy, jak zaproszono Stefana Srebrnego do współpracy z radiem. W dokumentach pierwszym – opisanym: „Wilno, Radjo [pisownia oryginalna]" – jest jednostronicowy konspekt audycji: „Hellada rycerska" z datą 19 stycznia 1929 roku. Natomiast pod koniec tegoż, 12 grudnia, wyemitowano pierwsze słuchowisko w opracowaniu Srebrnego i z jego wstępem. Była to *Obrona Sokratesa* Platona w przekładzie Władysława Witwickiego. Kolejnymi słuchowiskami w opracowaniu profesora były w 1935 roku: *Ptaki* Arystofanesa[3] i dwukrotnie *Rozmowy na tamtym świecie* Lukiana, w 1936: *Król Edyp* Sofoklesa i *Osy* Arystofanesa, w 1937: *Prometeusz skowany* Ajschylosa, w 1938: *Alkestis* Eurypidesa, w 1939: *Ofiarnice* Ajschylosa (Pleszkun-Olejniczakowa 2000).

W początkach II wojny światowej wileńska rozgłośnia została zbombardowana przez niemieckie samoloty. Z tego powodu nie zachowały się nagrania interesujących mnie realizacji; dysponujemy jedynie rękopisami, przede wszystkim wstępami do wzmiankowanych, jak i innych słuchowisk (1931: *Pierwsza mowa Cycerona przeciw Katylinie*, 1933: *Ptaki* Arystofanesa, po raz pierwszy zaprezentowana w tym roku, następnie powtórzona w 1934: *Trylogia o Sokratesie*, 1935: misterium Oskara Miłosza *Don Miguel Mañara*, 1936 i 1938: *Tragedia Sokratesa* w 3 częściach, 1938: *Ifigenia w Aulidzie* Eurypidesa), w których Srebrny odgrywał różne role: tłumacza

[1] Więcej zob.: https://www.polskieradio.pl/39/156/artykul/2293131,dzien-radia-tak-rodzila-sie-polska-radiofonia, https://www.polskieradio.pl/39/156/Artykul/2446563,Polskie-Radio-Jedna-z-najwazniejszych-instytucji-odrodzonej-Polski (17.05.2024).

[2] Działała od 28.11.1927 do 16.09.1939: https://www.polskieradio.pl/350/6858; https://www.polskieradio.pl/399/7980/Artykul/2658882,93-lata-temu-zaczelo-nadawac-Polskie-Radio-Wilno (17.05.2024).

[3] Srebrny był także wykonawcą głównej roli (rkps 993/IV/10).

(i/lub) autora opracowania na potrzeby radia (i/lub) autora wstępu do słuchowiska. Możemy je w części rekonstruować z rękopisów i egzemplarzy książek (tłumaczeń będących własnością Srebrnego, które wchodzą w skład księgozbioru biblioteki Collegium Maius UMK) z zachowanymi komentarzami i zmianami profesora[4]. W artykule skoncentruję się na słuchowiskach, chociaż z materiałów jednoznacznie wynika, że współpraca z radiem do nich się nie ograniczała. Rozgłośnia specjalizowała się także w audycjach popularyzujących naukę. W spuściźnie Srebrnego znajdujemy materiały do 26 audycji (nie licząc jednej frapującej pozycji, natomiast wliczając dwie wojenne) z czasów wileńskich.

Zachowane materiały świadczą, że w momencie zakończenia wojny, po przeprowadzce do Torunia, gdzie Srebrny został pierwszym kierownikiem Zakładu Filologii Klasycznej na nowo utworzonym uniwersytecie, niemal natychmiast ponownie rozpoczął współpracę z Polskim Radiem. Popularyzował w nim kulturę antyczną w myśl przyświecającej mu – za jego mistrzem, Tadeuszem Zielińskim (1970: 399) – zasady, że „antyk powinien być dla nas nie normą, lecz nasieniem", niekiedy wykorzystując wcześniejsze materiały przeznaczone dla radia[5]. W artykule jednakże skoncentruję się na wileńskiej współpracy.

Powyższy wstęp wyraźnie wskazuje, że ramę metodologiczną moich rozważań stanowią badania przekładoznawcze spod znaku *translator studies*, prężnie rozwijające się po zwrocie ku tłumaczowi (Chesterman 2009) i przywracające mu podmiotowość i sprawczość, jak również po zwrocie archiwalnym, który skierował uwagę badaczy na archiwa, na możliwość zgłębienia praktyk translatorskich, uwikłania tłumaczy w różne konteksty. Badania biografii translatorskich (Eberharter 2018, Kita-Huber, Makarska 2020, Eberharter, Lukas 2023), będących świadectwem mikrohistorii (Munday 2014), kierują uwagę ku działalności translatorskiej, popularyzacyjnej i kulturotwórczej tłumaczy, przywracając im widzialność i pokazując ich jako jednostki aktywnie działające na różnych polach.

W spuściźnie znajdujemy materiały do 26[6] audycji radiowych (nie tylko poświęconych antykowi), 9 słuchowisk w jego opracowaniu (radiofonizacji) oraz 6 innych z okresu 1929–1944. Takie, jakkolwiek schematyczne,

[4] *Prometeusz skowany* Ajschylosa (sygn. 18-51/6398) i *Alkestis* Eurypidesa (sygn. 18-560-6444), oba w przekładzie Jana Kasprowicza.

[5] W spuściźnie znajdujemy materiały do 15 audycji i 1 słuchowiska.

[6] Należy do tego doliczyć 9 audycji (02–05.1934), które złożyły się na publikację *Co zawdzięczamy kulturze świata antycznego* (1936).

ilościowe rozpoznanie zaangażowania Srebrnego w działalność Polskiego Radia nie tylko wskazuje na różne role, jakie odgrywał, na jego intensywny udział w działalności kulturalnej Wilna oraz gorliwe zaangażowanie w popularyzację kultury antycznej, ale przynosi też nowe rozpoznania.

Stefan Srebrny – jako badacz i tłumacz – kojarzony jest przede wszystkim z greckim dramatem i – dla węższego grona znawców, w mniejszym jednak stopniu – z grecką poezją starożytną; jako inscenizator teatralny – z grecką tragedią. Rękopisy nie przynoszą w tej kwestii rewolucyjnych odkryć, rzeczywiście są to dominujące pola zainteresowań Srebrnego. Jednak nie wyłączne. Dzięki rękopisom dowiadujemy się, że uwagę kierował także ku nowemu medium, jakim było radio, i możliwościom, jakie dawało, w tym inscenizacyjnym, ku – zasadniczo nieszczególnie cenionemu – Eurypidesowi, a także ku prozie (Platon i Lukian). Na tych kwestiach chciałabym się kolejno skoncentrować.

Zacznę od owego frapującego materiału. Elżbieta Pleszkun-Olejniczakowa (2000) w rejestrze słuchowisk piętnastolecia 1925–1939 odnotowuje, że 28 marca 1933 roku, w godz. 18.40–19.25, w wileńskim radiu wyemitowano słuchowisko *Ptaki*, w radiofonizacji i reżyserii Jerzego Ronarda-Bujańskiego, w tłumaczeniu i ze wstępem Stefana Srebrnego. Moje wątpliwości, czy rzeczywiście było to słuchowisko, powstały po analizie rękopisu Srebrnego (rps 975/2/II/5), podpisanego ręką profesora: „Ptaki Arystofanesa (audycja), Wilno, Radjo, 28/III 1933", w którym na 8 stronach Srebrny charakteryzuje komedię starą i dość szczegółowo omawia treść utworu. Srebrny skrupulatnie opisuje materiały i – jeśli chodzi o słuchowisko – przeważnie zaznacza to na karcie zewnętrznej. W samych wstępach sygnalizuje zresztą, jaką scenę usłyszy słuchacz radiowy. Tego nie ma w przywołanym rękopisie. Czas trwania to 45 minut. Oczywiście nie można wykluczyć, że materiał zapisany nie odpowiada temu wyemitowanemu w radiu. Dziwi jednak to, że brakuje w nim jakiejkolwiek wskazówki, co usłyszy słuchacz, a niewątpliwie nie mógł usłyszeć całości. Wiemy z korespondencji z Zielińskim, że Srebrny w tym czasie dysponował już swoim przekładem komedii (Zieliński 1997: 33, 60, 70). Nie możemy zatem wykluczyć, że nie było to słuchowisko, ale audycja, być może z fragmentami przekładu *Ptaków*, na wzór tej zachowanej w rękopisach 975/2/II/6-7, a opisanej: „Na przedstawieniu *Żab* Arystofanesa. Przekłady urywków z *Żab*, maj–czerwiec 1933" (6; 30 kart), „Na przedstawieniu *Żab* Arystofanesa, opracował Stefan Srebrny" (7, 17 kart; znajduje się tu spis osób, w tym: „lektor i 2 recytatorów"). W komentarz historyczno-teatralny Srebrny wplata wypowiedzi widzów,

a w przedstawienie treści – przekłady passusów z *Żab*. Rękopisy dają wrażenie ciekawie zaplanowanej audycji. Są również niezwykle cenne z jeszcze jednego powodu. Srebrny zamierzał przetłumaczyć wszystkie zachowane komedie Arystofanesa. Niestety, choroba uniemożliwiła mu dokończenie tego projektu. Kolejno w 1955 i 1962 ukazały się dwa z trzech zaplanowanych tomów, wydawanych przez Państwowy Instytut Wydawniczy[7]. Srebrny nie przetłumaczył *Sejmu kobiet*, *Żab* i *Plutosa*. Rękopis jest więc cennym dokumentem, znajdujemy w nim bowiem kilka passusów z *Żab*.

W przypadku słuchowisk przygotowanych na podstawie *Os* Arystofanesa (1936) i *Ofiarnic* Ajschylosa (1939) również można dostrzec zbieżność między działalnością przekładową (także naukową) i radiową. Do fragmentu słuchowiskowego z *Os* (rps 975/2/II/9) Srebrny wykorzystał scenę, której przekład znalazł się we *Wzorach do literatury starożytnej Grecji*, w dziale drugim *Tragedia – komedia* (1928), a do ich tworzenia zaprosił go mistrz. Nie mamy zapisu sceny z tego słuchowiska, ale wśród rękopisów znajduje się ta sama scena przepisana na potrzeby innego słuchowiska – zrealizowanego w Toruniu w 1946 (rps 975/2/II/12); nieco oświetla ona podejście Srebrnego do materii, jaką był ten gatunek radiowy. Porównując ją ze sceną z *Wzorów*, można zauważyć, że, jakkolwiek w tekście z 1928 roku znajduje się więcej didaskaliów, to w opracowaniu na potrzeby radia wykorzystane bądź dodane są te, które podkreślają efekty dźwiękowe, znaki radiowe (Bachura, Pawlik 2011: 141–179). Że Srebrny myślał o wymaganiach inscenizacji radiowej, świadczą i inne rękopisy.

Słuchowisko *Ofiarnice* wyemitowano 16 lutego 1939 roku, czyli niemal 10 miesięcy po premierze *Orestei* Ajschylosa w przekładzie i opracowaniu Srebrnego w Teatrze na Pohulance w Wilnie, inscenizacji, która stanowiła jedno z ważniejszych wydarzeń kulturalnych owego czasu. Dysponujemy jedynie wstępem (rps 967/III/6). Niewykluczone, że w analogiczny sposób, wcześniej, doszło do realizacji słuchowiska w opracowaniu Srebrnego (rps 979/2/II/41), w oparciu o *Króla Edypa* Sofoklesa, wyemitowanego 30 stycznia 1936 roku, dwa miesiące po teatralnej premierze, również w Teatrze na Pohulance, także w reżyserii Mieczysława Szpakiewicza i opracowaniu Srebrnego. Na potrzeby teatralnej inscenizacji, również radia, jak można przypuszczać, Srebrny opracował przekład Kazimierza Morawskiego (rps 986/IV/4). W tych przedsięwzięciach współpracował z Tadeuszem Szeligowskim, który odpowiadał za warstwę muzyczną.

[7] Korespondencja z PIW: rps 991 i 992/III.

Wśród rękopisów znajdują się dwa wstępy do słuchowisk opartych na utworach Eurypidesa: *Alkestis* (13 stycznia 1938, rps 979/2/II/51) i *Ifigenia w Aulidzie* (21 kwietnia 1938, rps 979/2/II/52) w przekładzie Jana Kasprowicza. W przypadku *Alkestis* Srebrny był również autorem radiofonizacji. Uzupełnieniem wstępu do tego słuchowiska, naświetlającym zrozumienie „anatomii" słuchowiska (Bachura, Pawlik 2011: 141–179) przez Srebrnego, jest, będący własnością profesora i z jego adnotacjami, egzemplarz przekładu Kasprowicza.

Znajdują się w nim liczne skreślenia/zmiany całych passusów bądź pojedynczych wersów/słów (Srebrny skreśla 592 wersy z 1303, czyli 45%). Podobnie jak w opracowaniu *Os*, Srebrny skreśla niektóre wprowadzone przez Kasprowicza didaskalia, dodaje natomiast takie, które informują o opracowaniu muzycznym. Wiadomo, że był on niezwykle wrażliwy na tę właśnie stronę tragedii antycznych. Możliwość jej uwypuklenia w słuchowisku, którego istotą jest „kontaminacja tekstu, głosu, wszelkiego rodzaju dźwięku oraz tzw. bezdźwięku, czyli aktywnej semantycznie ciszy" (Bachura, Pawlik 2011: 179), być może pociągnęła Srebrnego ku niemu. Podobną pracę wykonał na przekładzie *Prometeusza skowanego* Ajschylosa autorstwa Kasprowicza (Bibik 2023).

Alkestis nazywa Srebrny „unicum", zjawiskiem „dość osobliwym", *Ifigenię w Aulidzie* – jednym z najlepszych utworów Eurypidesa, w którym przebija „dzieło niepospolitej wartości poetyckiej i niezwykłej oryginalności". Z korespondencji z PIW dowiadujemy się, że wydawnictwo złożyło Srebrnemu propozycję przetłumaczenia wyboru sztuk Eurypidesa. Srebrny, odpowiadając na nią, za najznakomitsze uznał *Hipolita uwieńczonego* i *Bakchantki* i zaproponował, by poza nimi do tomu weszły: *Medea* i, albo *Ifigenia w Aulidzie*, albo *Ion* (rps 992/III/32). Brak śladów, by kontynuowano te rozmowy. Jest to więc bodaj jedyne świadectwo dotyczące woli przekładu sztuk najmłodszego z ateńskich tragediopisarzy i wskazujące, które z nich Srebrny postrzegał jako najlepsze.

Rękopisy pokazują, że kierował uwagę również ku prozie. *Rozmowy na tamtym świecie*, czyli opracowanie (radiofonizację) Srebrnego *Dialogów zmarłych* Lukiana z Samosat w przekładzie Michała Boguckiego wyemitowano 23 i 24 listopada 1935 roku. Tej realizacji poświęcone są dwa rękopisy: 979/2/II/39 i 40. Pierwszy liczy 5 kart, zawiera pełny tekst wstępu oraz informację, że do realizacji włączono dialog XXII i X. Drugi liczy 24 karty i, poza tekstem wstępu, zawiera wybrane dialogi w przekładzie Boguckiego, przepisane przez Srebrnego, z jego skreśleniami i uzupełnieniami (przekład

Boguckiego nie ma didaskaliów). Opracowanie to po raz kolejny wskazuje na czułość oraz zrozumienie materii słuchowiska. Srebrny wydobywa z tekstu różne rodzaje dźwięku i bezdźwięku.

Nie mogę na koniec nie wspomnieć o najpopularniejszej adaptacji tekstu niepolskojęzycznego tego okresu (Pleszkun-Olejniczakowa 2000: 328), chociaż poświęcone są jej dwie publikacje (Golik-Szarawarska 1999, Wyszomirski 2015), mianowicie *Trylogii o Sokratesie / Tragedii Sokratesa*. Składało się ono z 3 części: *Obrony Sokratesa*, *Eutyfrona* i *Kritona* (później też passusu z *Fedona*). Dysponujemy wstępem Srebrnego do słuchowiska z 1929 roku (w którym był on również autorem radiofonizacji) i 1933 (rps 979/1/II/22 i 33). Wykorzystano w nich przekład Witwickiego, za co tłumacz oburzył się na redakcję i zabronił ponownego wykorzystywania swojego tekstu (Byrski 1976: 164). W tej sytuacji zwrócono się do Srebrnego z prośbą o przekład i od 1936 wykorzystywano w słuchowisku „skrót radiofoniczny" w jego tłumaczeniu (979/2/II/42–47). Jak słusznie zauważa Wyszomirski (2015: 49), przekład Srebrnego jest płynniejszy, bardziej potoczysty i zrozumiały, łatwiejszy dla słuchacza w odbiorze. Wobec braku słuchowiska nie możemy wiele o nim powiedzieć, ponieważ w odróżnieniu od wspomnianych opracowań rękopisy niedrukowanych przekładów Srebrnego nie zawierają dodatkowych adnotacji i didaskaliów. Niemniej są cenne dlatego, że są świadectwem jego prozatorskich dokonań przekładowych.

> *Tragedia Sokratesa* była zdecydowanie najwyżej ocenionym, najwięcej razy powtórzonym spektaklem, stanowiącym adaptację tekstu obcojęzycznego. […] Jakkolwiek dziwnie może to zabrzmieć – stosunkowo najwięcej szczęścia miały w radiu te adaptacje, które oparto na tekstach antycznych. Nie była to zresztą chyba sprawa wyłącznie „szczęścia" czy przypadku (Pleszkun-Olejniczakowa 2000: 331).

Nie była to „sprawa wyłącznie szczęścia czy przypadku", ale ogromnego zaangażowania najwyższej klasy wielkiego tłumacza i kulturotwórcy. Zwrot ku tłumaczom pozwala skierować uwagę na mniej znanych tłumaczy czy tłumaczki. Stefan Srebrny z pewnością nie należy do tego grona. Był rozpoznawany i ceniony. A jednak jego spuścizna wciąż pozwala na odkrycia mniej znanych lub nieznanych kart jego biografii, sieci relacji i zależności, pól jego działalności, które – uwzględnione razem z tymi dominującymi – składają się na ciekawą biografię translatorską jednego z kluczowych filologów klasycznych XX wieku.

Bibliografia

Ajschylos [brak daty]. *Prometeusz skowany*, przeł. J. Kasprowicz, Kraków: Krakowska Spółka Wydawnicza.

Bachura Joanna, Pawlik Aleksandra 2011. *Słuchowisko i jego anatomia*, w: E. Pleszkun-Olejniczakowa, J. Bachura, A. Pawlik, *Dwa teatry. Studia z zakresu teorii i interpretacji sztuki słuchowiskowej*, Toruń: Adam Marszałek, s. 141–179.

Bergel Barbara, Kwiatkowski Maciej Józef 1973. *Słuchowiska Polskiego Radia, 1925–1939*, „Pamiętnik Teatralny" 22, s. 409–490.

Bibik Barbara 2023. *Prometejskie zmagania*, „Przekłady Literatur Słowiańskich" 13, s. 1–28.

Byrski Tadeusz 1976. *Teatr – radio. Wspomnienia*, Warszawa: PIW.

Chesterman Andrew 2009. *The Name and Nature of Translator Studies*, „Hermes. Journal of Language and Communication Studies" 42, s. 13–22.

Eberharter Markus 2018. *Die translatorischen Biographien von Jan Nepomucen Kamiński, Walenty Chledowski und Wiktor Baworowski. Zum Leben und Werk von drei Literaturubersetzern im 19. Jahrhundert*, Warszawa: ILS.

Eberharter Markus, Lukas Katarzyna (red.). 2023. „Przekładaniec" 47 [biografie tłumaczy], https://ejournals.eu/czasopismo/przekladaniec/numer/47 [8.07.2024].

Eurypides 1918. *Tragedye niewieście*, przeł. J. Kasprowicz, Kraków: Akademia Umiejętności.

Golik-Szarawarska Grażyna 1999. *Trylogia platońska Stefana Srebrnego*, „Collectanea Classica Toruniensia" XII, Studia Graeco-Latina III, W. Appel, I. Mikołajczyk (red.), Toruń: Wydawnictwo UMK, s. 73–81.

Kita-Huber Jadwiga, Makarska Renata (red.). 2020. *Wyjść tłumaczowi naprzeciw. Miejsce tłumacza w najnowszych badaniach translatologicznych*, Kraków: Universitas.

Munday Jeremy 2014. *Using Primary Sources to Produce a Microhistory of Translation and Translators: Theoretical and Methodological Concerns*, „Translator: Studies in Intercultural Communication" 20(1), s. 64–80.

Pleszkun-Olejniczakowa Elżbieta 2000. *Słuchowiska Polskiego Radia w okresie piętnastolecia 1925–1939*, t. 1–2, Łódź: Wydawnictwo Biblioteka.

Srebrny Stefan 1936. *Co zawdzięczamy kulturze świata antycznego*, Lwów: nakładem Filomaty.

Srebrny Stefan 1928. *Wzory do literatury starożytnej Grecji*, dział drugi *Tragedia – komedia*, Warszawa–Kraków: Wydawnictwo J. Mortkowicza, Towarzystwo Wydawnicze.

Wyszomirski Sławomir 2015. *Okoliczności powstania i ocena przekładu dialogów platońskich pióra Stefana Srebrnego*, w: G. Golik-Szarawarska (red.), *Wartości formalne antycznego dramatu i teatru greckiego. Konferencja w 50. rocznicę śmierci Profesora Stefana Srebrnego*, Katowice: Wydawnictwo UŚ, s. 44–55.

Zieliński Tadeusz 1970. *Po co Homer? Świat antyczny a my*, Kraków: Wydawnictwo Literackie.

Zieliński Tadeusz 1997. *Listy do Stefana Srebrnego*, oprac. G. Golik-Szarawarska, Warszawa: OBTA.

Materiały on-line (17.05.2024):

Archiwum Polskiego Radia, https://www.polskieradio.pl/350/6858.
https://www.polskieradio.pl/39/156/artykul/2293131,dzien-radia-tak-rodzila-sie-polska--radiofonia.
https://www.polskieradio.pl/39/156/Artykul/2446563,Polskie-Radio-Jedna-z-najwazniejszych-instytucji-odrodzonej-Polski.
https://www.polskieradio.pl/399/7980/Artykul/2658882,93-lata-temu-zaczelo-nadawac--Polskie-Radio-Wilno.